

Цукрова галузь України у 2010 році: підсумки та перспективи розвитку

[*М.М. Ярчук, голова правління НАЦУ «Укциукор»*]

В статті представлено детальний аналіз ринку цукру в Україні за 2010 маркетинговий рік та виділені ключові напрямки розвитку на 2011 рік.

Ключові слова: ринок цукру, виробництво, переробка, цукрові буряки, сезон, сахароза.

В статье представлен детальный анализ рынка сахара в Украине за 2010 маркетинговый год, выделены ключевые направления развития на 2011 год.

Ключевые слова: рынок сахара, производство, переработка, сахарная свекла, сезон, сахароза.

In the article detailed research of Ukrainian sugar market for 2010 marketing year is presented, key directions of development for 2011 are described.

Keywords: sugar market, production, processing, sugar beet, season, sucrose.

Україна належить до традиційно цукрових держав світу, що зумовлюється досить сприятливими ґрунтово-кліматичними та економічними умовами для розвитку буряківництва й виробництва цукру. Держава має давню традицію виробництва та експорту цукру. Для багатьох українців немає жодного сумніву, що цукор повинен і буде відігравати вирішальну роль у сільському господарстві країни. Але сезон вирощування цукрових буряків та виробництва цукру з них в минулому році приніс серйозні випробування працівникам бурякоцукрової галузі України. Хоча з весни темпи посіву цукрових буряків в оптимальні строки були вищі, ніж у попередні роки, екстремальні погодні умови, що склалися у минулому році в період їх вегетації у більшості регіонів України, внесли серйозні корективи у кінцеві результати роботи галузі.

Літня спека в липні-серпні, яка відбувається майже щороку, становить перед науковцями та виробниками цукрових буряків проблему корекції технології їх вирощування саме з урахуванням таких погодних умов, особливо в зонах нестійкого та недостатнього зволоження.

Водночас, вплив світових тенденцій в 2009-2010 роках, які викликали підвищення цін на цукор на світових ринках біль-

ше, ніж у 2 рази, спонукає товаровиробників цукрових буряків суттєво збільшити площі посіву в 2011 році.

РЕЗУЛЬТАТИ РОБОТИ ЦУКРОВОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ ЗА 2010 РІК

У 2010 році площа посіву цукрових буряків становила 502,9 тис. га, а площа до збирання – 492 тис. га, урожайність цукрових буряків у середньому по Україні склала 278,3 ц/га (див. рис. 1, 2, 3).

Першими копання цукрових буряків розпочали у кінці серпня 2010 року цукрові заводи Вінницької, Тернопільської, Черкаської та Полтавської областей. Вони ж першими і відкрили сезон цукроваріння 2010 року. Близько 200 тис. тонн цукросировини щодоби надходило на цукрові заводи в цілому по Україні. Загальний обсяг за весь сезон склав - **13,37 млн. тонн цукрових буряків з цукристістю у середньому 15,30%, з них перероблено 13,03 млн. тонн (втрати склали 0,34 млн. тонн) з яких вироблено 1546 тис. тонн цукру білого (квота «А»).**

Вихід цукру в цілому по Україні від початку виробництва склав 11,86% проти 13,72% 2009 року.

У виробничому сезоні 2010 року на цукрові заводи надходили цукрові буряки різної якос-

ті: від нормальних до незрілих коренеплодів, вражених хворобами, підв'ялених та муміфікованих, які мали низьку вологостримуючу здатність і не могли зберігатися більше 2-3 діб.

Таблиця 1 ілюструє накопичення сахарози в коренеплодах, вирощених в різних областях України. Максимальне накопичення сахарози відмічено в коренеплодах, вирощених в Житомирській області (16,60%), мінімальне накопичення - в коренеплодах, вирощених у Тернопільській області (13,81%). Це пов'язано зі станом і властивостями ґрунтів, кліматичними умовами в даних регіонах, а також з економічними умовами роботи (витрати на якісне насіння коренеплодів, добрива, засоби захисту рослин тощо) сільськогосподарських підприємств, фермерських господарств, цукрових компаній та заводів, що вирощують цукрові буряки.

Згідно з наказом Мінагрополітики від 29 березня 2010 року №159 обсяги виробництва цукру квоти «А» на період з 1 вересня 2010 року до 1 вересня 2011 року розподілено між 73 цукровими заводами загальною виробничою потужністю 224,65 тис. тонн переробки цукрових буряків на добу. Динаміка виробництва цукру за період 2001-2010 МР представлена на **рисунку 4.**

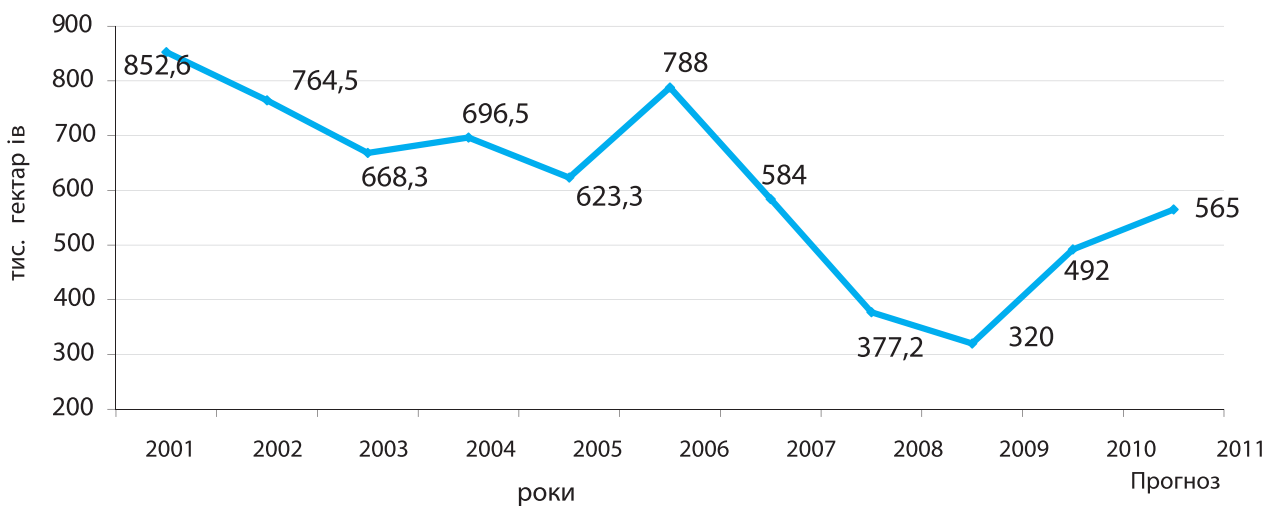

Рис. 1. Площа цукрових буряків до збирання, тис. га

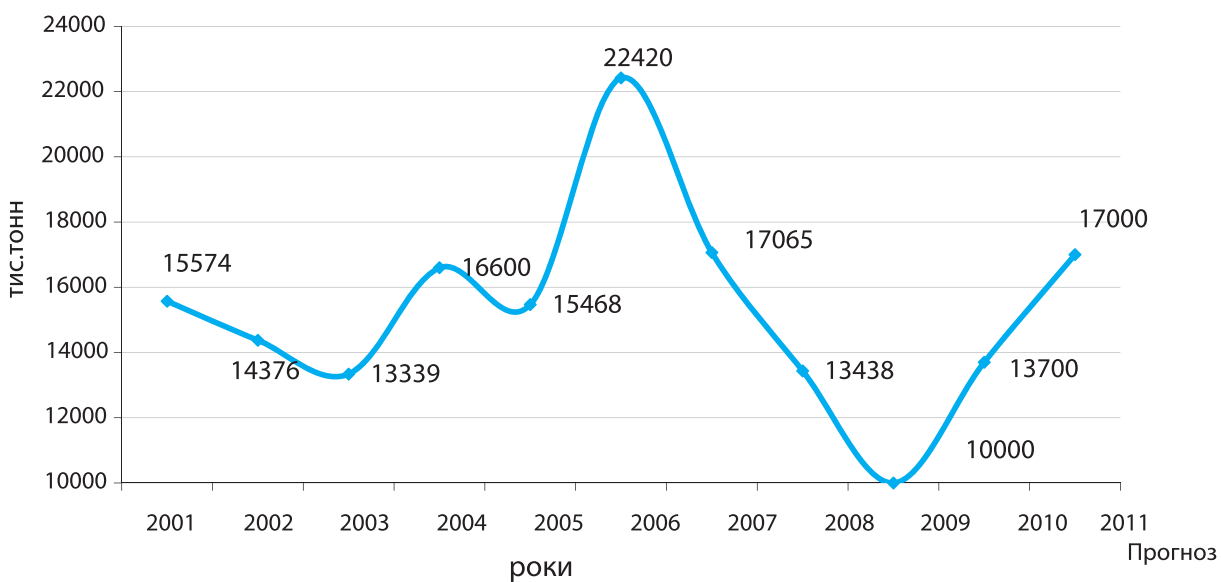

Рис. 2. Валовий збір цукрових буряків, тис. тонн

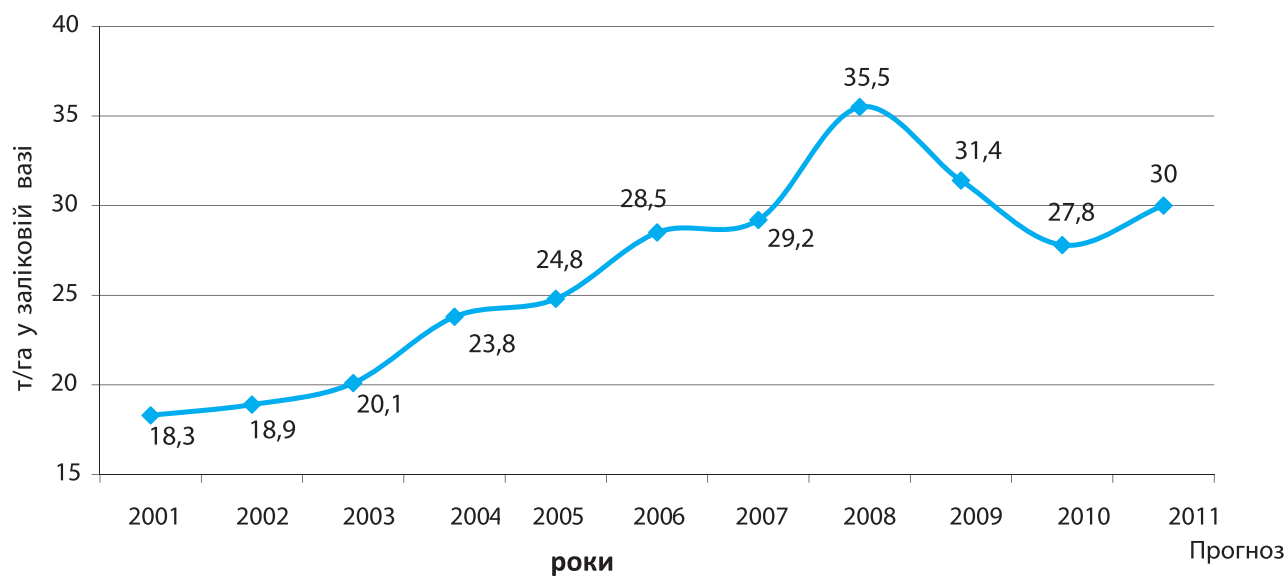

Рис. 3. Урожайність цукрових буряків, т/га

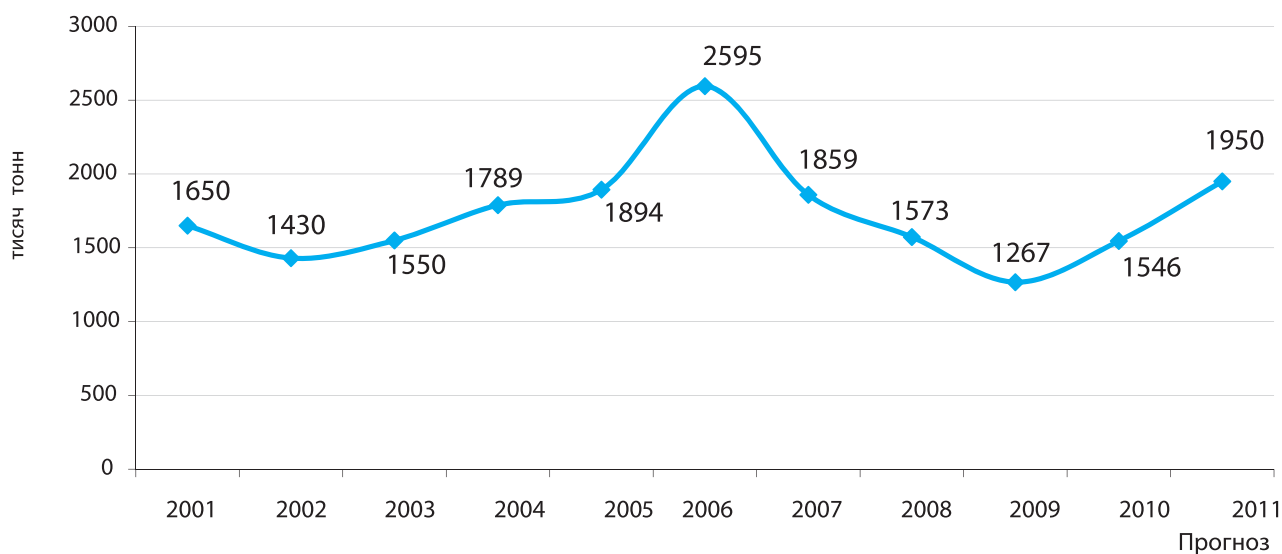

Рис. 4. Динаміка виробництва цукру за період 2001-2010 МР

Таблиця 1

Якісна характеристика цукрових буряків, які надійшли на заводи у 2010 році

Області України	Цукристість цукрових буряків, %
Житомирська	16,60
Чернігівська	16,48
Київська	16,29
Полтавська	16,07
Сумська	15,74
Волинська	15,12
Вінницька	15,11
Чернівецька	14,48
Рівненська	14,40
Івано-Франківська	14,29
Тернопільська	13,81
Середнє значення по галузі	15,30

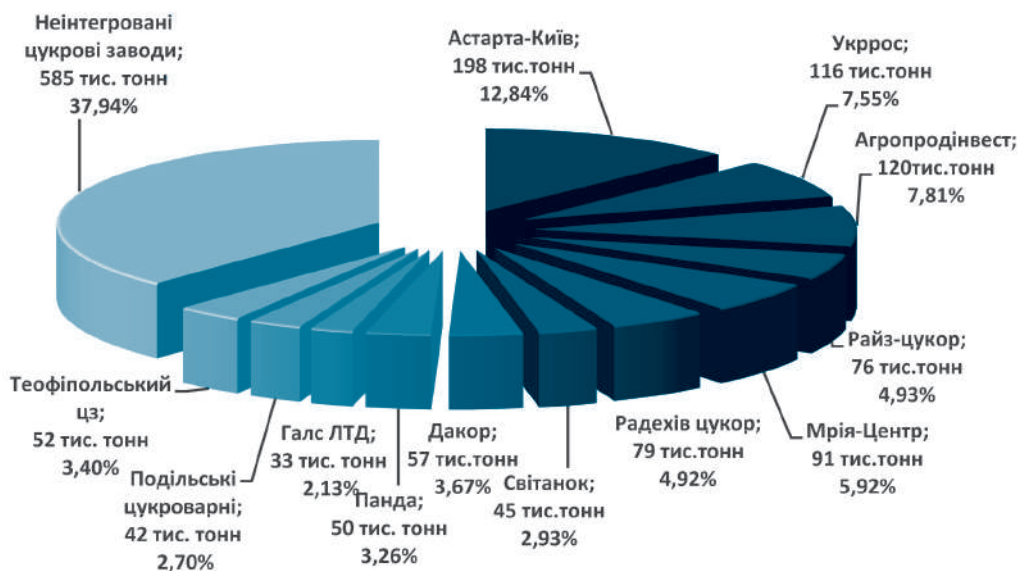

Рис. 5. Структура виробників цукру з цукрових буряків у 2010 році

Загальна кількість цукрових заводів, що подали заявки на квоту становила 78.

Через відсутність цукросировини 7 цукрових заводів, яким виділена квота «А», в сезон 2010 року не працювали (ВАТ «Узинський цукровий комбінат», ЗАТ АПО «Цукровик Полтавщини» ВП «Веселоподільський цукровий завод», ЗАТ НВП «Західцукор», ВАТ «Блок Агросвіт», ВАТ «Савинський цукровий завод», ТОВ «Золочівагро», ТОВ «УК. АЗ-Дружба» (Угерідський цу-

заводів: *Іноземне підприємство «Агро Вільд Україна» (Січневий цукровий завод), ТОВ «Цукровий завод Городенка», ТОВ «УК. АЗ-Дружба» (Вел.-Октябрський цукровий завод), ВАТ «Клембівський цукровий завод», ТОВ ТК «Урожай» (Хмельницький цукровий завод), ТОВ «ВІК-Р.С.Ф.» (Миронівський цукровий завод), Удицька філія ТОВ «ТД» Агроінвест».*

Структура виробників цукру з цукрових буряків у 2010 році наведена на **рисунку 5**.

но 27.08.2010 р. та 29.08.2010 р., ТОВ «Хмільницьке» ВП Жданівський ц/з (29.08.2010 р.), ЗАТ «Продовольча компанія «Поділля» Крижопільський ц/з (31.08.2010 р.); **Тернопільської області** – ТОВ «Хоросківський цукровий завод» (29.08.2010 р.), **Черкаської області** – ТОВ «ПАНДА» Селищанський ц/з (01.09.2010 р.).

На сьогоднішній день ще спостерігається негативна динаміка галузі по основним її показникам (**див. табл. 2**), але слід

Таблиця 2

Показники діяльності цукрової галузі за 2009-2010 роки.

Показники	2010	2009	Абсолютне відхилення
Площа цукрових буряків до збирання, тис. га	492	320	172
Валовий збір цукрових буряків, тис. тонн	13 700	10 000	3700
Урожайність цукрових буряків, т/га	27,8	31,4	-3,6
Прийнято на цукрові заводи сировини, млн. тонн	13,37	9,44	3,93
Виробництво цукру з цукрових буряків, тис. тонн	1546	1267	279
Середній вихід цукру, %	11,86	13,72	-1,86
Ступінь вилучення цукру, %	75,55	79,42	-3,87
Різниця між цукристістю буряків і виходом, %	3,44	3,13	0,31
Середньодобова переробка на один завод, тонн/добу	3035	3344	-309
Тривалість виробництва в середньому на один завод, завододіб	63,7	54,0	9,7
Працювало цукрових заводів	73	56	17
Сумарна добова потужність цукрових заводів по переробці цукрових буряків за добу, тис. тонн	224,6	180,5	44,1
Рентабельність виробництва цукрових буряків у середньому по Україні, %	25,5	35,0	-9,5
Рентабельність виробництва цукру у середньому по Україні, %	-	2,3	-
Витрати на виробництво 1 тонни цукру, грн	7000	5500	1500
Середні оптові ціни реалізації 1 тонни цукру, грн	6930	4400	2530

кровий завод), ВАТ «Володимир-цукор»).

Проте після тимчасової перерви з переробки цукрових буряків і виробництва цукру та у зв'язку зі зміною власників у 2010 році відновили свою виробничу діяльність 7 цукрових

Першими сезон цукроваріння **у 2010 році розпочали цукрові заводи Вінницької області такі**, як: ТОВ Агрокомплекс «Зелена долина» (21.08.2010 р.), ТОВ «Подільські цукроварні» СП «Моївський цукор» та СП «Соколівський цукор» відповід-

відзначити ряд позитивних моментів у порівнянні з 2009 роком: протягом року збільшилась кількість цукрових заводів, площа посіву та валовий збір цукрових буряків, що вплинуло на збільшення виробництва цукру на 279 тис. тонн.

Середньодобова переробка цукрових буряків по галузі склала **3035 тонн**. **Тривалість виробництва** в цілому по галузі у середньому на 1 завод склала **63,7 завододіб**, при цьому у розрізі цукрових заводів це проілюстровано у **таблиці 3**.

ВНУТРІШНІЙ РИНОК ЦУКРУ В УКРАЇНІ

Кабінет Міністрів України на період 2010/2011 маркетингового року встановив **обсяг поставки цукру на внутрішній ринок (квота «А») у обсязі 1892 тис. тонн:**

року оцінюються в обсязі 323 тис. тонн.

З урахуванням власного виробництва цукру з цукрових буряків (1546 тис. тонн), перехідних запасів (323 тис. тонн) та імпорту цукру-сирцю з тростини в межах тарифної квоти

Таблиця 3

Завантаженість цукрових заводів цукросировиною у 2010 році

Кількість діб роботи цукрових заводів	Працювало цукрових заводів
до 30 діб	6 заводів
від 30 діб до 45 діб	12 заводів
від 45 діб до 60 діб	16 заводів
від 60 діб до 90 діб	29 заводів
вище 90 діб	10 заводів

Середня тривалість сокодобування на 1 завод склала 58,4 завододіб, при цьому у розрізі цукрових заводів це виглядає так: до 30 діб - 7 заводів, від 30 до 45 діб - 16 заводів, більше 45 діб - 50 заводів.

Різниця між тривалістю виробництва і тривалістю сокодобування у середньому на 1 завод склала 5,3 діб, тобто кожний працюючий завод простояв 5,3 діб (*цехові та позацехові простой, час затрачений на освоєння норми добової переробки цукрових буряків, виварку випарки, фугівку, ППР*).

- фонд споживання населенням (виходячи з середньодушового споживання на рівні раціональної норми – 38 кг за рік) - 1739 тис. тонн;

- інше споживання (нехарчові цілі) - 99 тис. тонн;

- поповнення державного продовольчого резерву - 54 тис. тонн.

Згідно з балансом попиту і пропозиції станом на 1 вересня 2010 року, затвердженого Мінекономіки та Мінагрополітики, перехідні запаси цукру минулих років на початок 2010/2011 маркетингового

(267,8 тис. тонн) прогнозні його ресурси забезпечують потребу внутрішнього ринку України в повному обсязі на період 2010/2011 маркетингового року.

У 2010 році сезон виробництва цукру був технологічно складніший і більш фінансово затратний, оскільки спекотна сонячна погода та тривала відсутність опадів влітку у деяких регіонах зумовили погіршення розвитку цукрових буряків і їх якості, зниження урожайності та цукристості, що вплинуло на формування ціни на цукор¹.

Порівняно з 2009 роком (ви-

¹**Довідка:** в останні роки світовий ринок демонструє неймовірний ріст цін на цукор. Світові ціни на цукор у січні 2010 року досягли рекордного рівня за останні 30 років, проте до кінця 2010 року вони ще більше зросли і **станом на 28 грудня 2010 року становили:**

- Лондонська біржа (цукор білий) – 820,4 дол. США (+ 61,4 дол. США /тонну або на 8,1 % зросли за період з 21 січня до 28 грудня 2010 року);
- Нью-Йоркська біржа (цукор-сирець з тростини) – 758,2 дол. США (+ 174,5 дол. США /тонну або на 17,4% зросли за період з 21 січня до 28 грудня 2010 року);
- СІФ Чорне море – 823,7 дол. США (+ 130,6 дол. США /тонну або на 18,8 % зросли за період з 21 січня до 28 грудня 2010 року).

Станом на 02 лютого 2011 року ціни знову досягли на світових біржах рекордного рівня:

- Лондонська біржа (цукор білий) – 844,5 дол. США;
- Нью-Йоркська біржа (цукор-сирець з тростини) – 778,4 дол. США;
- СІФ Чорне море – 831,9 дол. США.

Станом на 25 лютого 2011 року:

- Лондонська біржа (цукор білий) – 726,4 дол. США;
- Нью-Йоркська біржа (цукор-сирець з тростини) – 694,9 дол. США;
- СІФ Чорне море – 736,4 дол. США.

Така ситуація зумовила зростання цін і в сусідніх з Україною державах (станом на 28 лютого 2011 року):

- Російська Федерація – 1115 – 1187 дол. США;
- Республіка Білорусь – 915 дол. США;
- Республіка Молдова – 1159 дол. США.

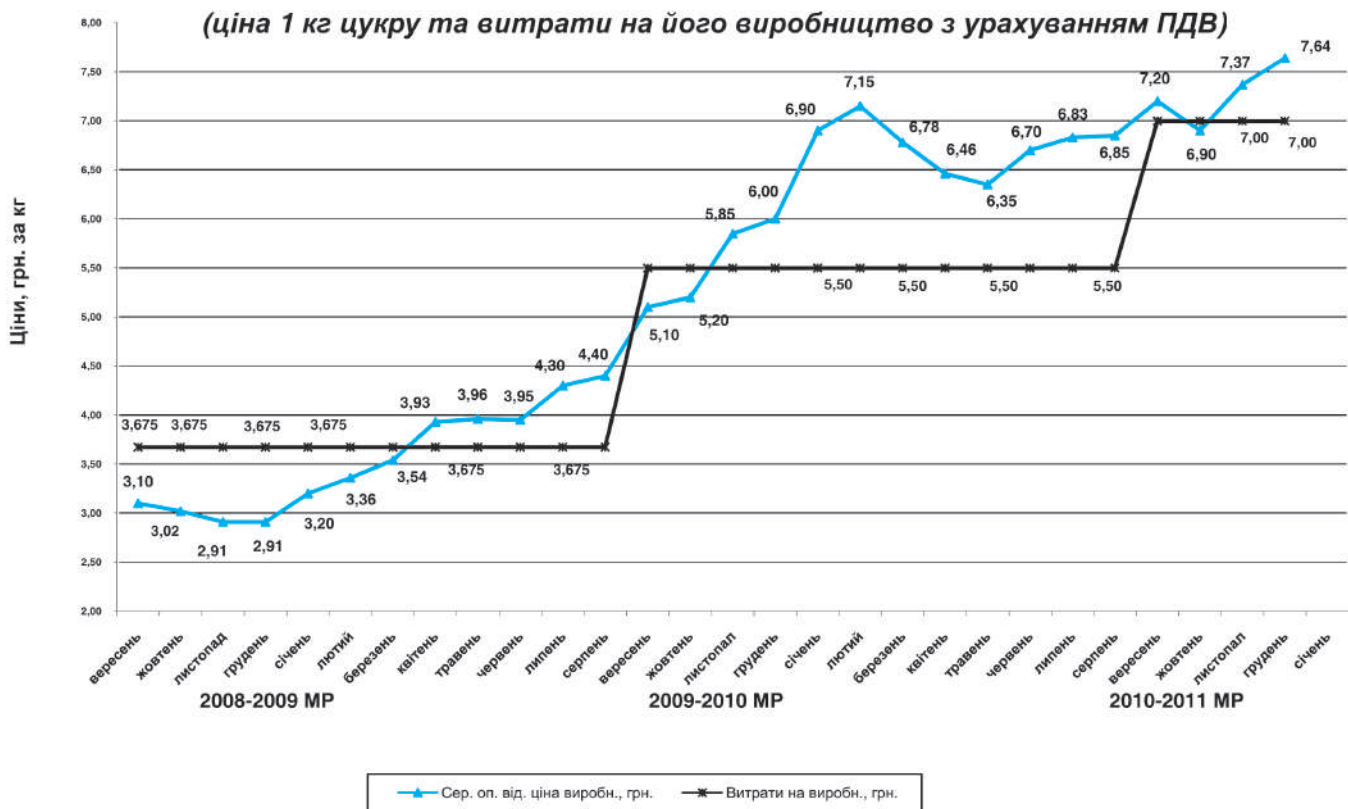

Рис. 6. Динаміка середніх оптових цін на цукор на внутрішньому ринку України за період 2008/2009 - 2010/2011 МР

трати на виробництво однієї тонни цукру становили 5500 гривень), середні витрати на виробництво однієї тонни цукру з цукрових буряків у 2010 році (при середній ціні на цукрові буряки 477 грн. за одну тонну) коливались в межах 6500–7500 гривень за одну тонну (див. рис. 6). Причинами зростання цін на цукор були збільшення закупівельних цін на цукрові буряки, підвищення цін на природний газ для промислових споживачів та на всі складові витрат, що формують собівартість виробництва цукру, зокрема, на вапняковий камінь, дифузійні ножі, мішкотару, хімпрепарати (формалін), сірку, фільтрувальну тканину, металопрокат, кальциновану соду та інше.

Цукрове виробництво є найбільш енергоємним серед підприємств харчової промисловості. Частка палива та енергії в собівартості переробки 1 тонни цукрових буряків складає понад 30 відсотків.

Витрати палива до маси цукрових буряків залишились на рівні минулого року і становили 5,17%.

До європейського рівня енергозбереження і питомих витрат умовного палива з переробки цукрових буряків (2,6–3,1%) наблизились такі цукрові заводи, як ВАТ «Червонський цукровий завод» (3,43%), ТОВ «Агрофірма «ім. Довженка» ВП «Яреськівський ц/з» (3,53%), ЗАТ «ПК «Поділля» Крижопільський ц/з (3,66%).

Питання енергозбереження – це значний резерв збільшення економічної ефективності виробництва, зниження собівартості. Саме тому необхідно працювати над виробництвом та використанням альтернативних видів палива, його законодавчим забезпеченням, а також над державною підтримкою на початковому етапі.

Споживання природного газу цукровими заводами у 2010 році у порівнянні з 2009 роком з розрахунку на 1 тонну переробки цукрових буряків збільшилось на 3,3 м³ і склало 45,5 м³ внаслідок простоїв цукрових заводів, які були пропущені після багаторічної зупинки.

Ситуація на внутрішньому ринку протягом січня-лютого

2011 року характеризувалась низькою купівельною активністю як з боку населення, так і з боку підприємств харчової галузі, а пропозиція й попит були збалансовані. Середні оптово-відпускні ціни коливались в межах 7800–7950 грн. за одну тонну з ПДВ.

Станом на 1 березня 2011 року розрахункові наявні запаси цукру у всіх суб'єктів господарювання оцінюються у межах 990 тис. тонн, що забезпечує потребу внутрішнього ринку майже на 7 місяців поточного року.

Виходячи з наявних власних ресурсів цукру в Україні значних цінових коливань на внутрішньому ринку найближчим часом не очікується (середня місячна потреба внутрішнього ринку складає 130–150 тис. тонн). Оптово-відпускні ціни на цукор коливатимуться в межах 8500 грн. за одну тонну.

Для стабілізації цінової ситуації у період сезонного підвищеного попиту на цукор на внутрішньому ринку необхідно забезпечити своєчасне ввезення в Україну цукру-сирцю з тростини в межах тарифної квоти, встановленої на 2011 рік.

Кабінетом Міністрів України прийнято *постанову від 2 березня 2011 року №179 «Про державне регулювання виробництва і реалізації цукру та цукрових буряків у період з 1 вересня 2011 року до 1 вересня 2012 року»*, якою встановлено квоту поставки цукру на внутрішній ринок **в обсязі 1860 тис. тонн (квота «А») та затверджені мінімальні ціни на:**

- буряк цукровий – 339,24 грн./тонну (без урахування ПДВ);
- цукор білий – 4925,00 грн./тонну (без урахування ПДВ).

Отже, у зв'язку з несприятливими погодними умовами липня-вересня минулого року (посуха):

- зменшилась урожайність цукрових буряків з 31,4 т/га у 2009 році до 27,8 т/га у 2010 році;
- збільшились витрати на вирощування цукрових буряків 10,0 тис. грн./га;
- зменшився вихід цукру на 1,86%;
- виробництво цукру з 1 га становить 4 тонни;

Маємо і позитивні тенденції:

1. Наявні ресурси насіння цукрових буряків на 2011 рік стовідсотково забезпечують прогнозовану площу посіву цукрових буряків 565 тис. га.
2. Виробництво цукру у порівнянні з 2009 роком збільшилося на 279 тис. тонн
3. Цукровий бізнес в порівнянні з попередніми роками (у зв'язку з ситуацією на зовнішньому та внутрішньому ринках) для виробників цукрових буряків і цукру став привабливим.
4. Стабільно розвивається тенденція до збільшення виробництва цукрових буряків в інтегрованих структурах.

ЩОДО ДЕКЛАРУВАННЯ ЗМІНИ ОПТОВО-ВІДПУСКНИХ ЦІН НА ЦУКОР

Актуальна нині й проблема з декларуванням зміни оптово-відпускних цін на продовольчі товари, зокрема, цукор білий

кристалічний. Механізм декларування замість стабілізації цінової ситуації провокує хаос та непередбачувані скачки цін.

На неодноразові звернення НАЦУ «Укрцукор» до Уряду щодо відміни декларування зміни оптово-відпускних цін на цукор білий Кабінетом Міністрів України були дані відповідні доручення щодо врегулювання цього питання.

Проте ніякої лібералізації механізму декларування не відбулося.

Таким чином, порядок декларування зміни оптово-відпускних цін на цукор на сьогодні залишається без змін і здійснюється відповідно до порядку, визначеного *постановою КМУ від 17.10.2007 №1222 «Про затвердження Порядку декларування зміни оптово-відпускних цін на продовольчі товари»*.

ЩОДО ЗАКУПІВ ЦУКУРУ АГРАРНИМ ФОНДОМ

Відповідно до Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України» Аграрним фондом має бути щорічно сформований державний інтервенційний фонд цукру в обсязі 20 відсотків від обсягу внутрішнього споживання.

Наказом Мінагрополітики від 21.07.2010 №429 «Про внесення змін до наказу Мінагрополітики від 23.02.2010 №78, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 27 липня 2010 р. за № 559/17854, встановлено мінімальні та максимальні інтервенційні ціни на об'єкти державного цінового регулювання у 2010/2011 маркетинговому періоді, зокрема, на цукор білий (буряковий) відповідно 6700 і 7700 грн. за одну тунну.

Аграрний фонд закупив 100 тис. тонн цукру за ціною 7,70 грн. за одну тунну у компанії ТОВ «Ойл-Ривер» (67 тис. тонн) та ТОВ «Албена» (33 тис. тонн).

За станом на 01.02.2011 року в Аграрному фонді зберігалось 79 тис. тонн цукру.

ЩОДО ІМПОРТУ ЦУКУР-СИРЦЮ З ТРОСТИНИ В МЕЖАХ ТАРИФНОЇ КВОТИ У 2011 РОЦІ

Відповідно до зобов'язань України перед СОТ у 2011 році передбачено ввезення на митну територію України в межах тарифної квоти 267,8 тис. тонн цукру-сирцю з тростини.

Кабінетом Міністрів України прийнято *постанову від 28 лютого 2011 року № 204 «Про внесення змін до Порядку розподілу тарифної квоти на ввезення в Україну цукру-сирцю з тростини»*, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 листопада 2008 р. №1002», якою передбачається:

- з 1 січня 2011 р. розподіл тарифної квоти (крім 260 тонн Парагваю) на імпорт цукру-сирцю з тростини здійснюється за принципом «перший прийшов – першим обслуговується».
- ліцензії видаються суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності за погодженням з Державним агентством резерву та Міністерством аграрної політики та продовольства.

ЩОДО ЗАХИСТУ ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ ЦУКУРУ

Внутрішній ринок цукру, на жаль, залишається до цього часу незахищеним від імпорту цукру білого кристалічного з Республіки Білорусь в рамках Угоди про вільну торгівлю.

За даними Держмитслужби імпорт цукру з Білорусі у 2010 році склав 83,5 тис. тонн і збільшився на 7 тис. тонн. порівняно з 2009 роком (76,5 тис. тонн).

НАЦУ «Укрцукор» неодноразово зверталась до Президента України, Уряду, Мінекономіки та Мінагрополітики з проханням прискорити вилучення цукру білого з Угоди про вільну торгівлю з Республікою Білорусь. Президентом України та Урядом були надані відповідні доручення, проте питання до цього часу не врегульовано.

Поряд з цим, в Україну продовжують ввозитися цукроза-мінники та інтенсивні підсолондужувачі, що в останні роки набули широкого використання у харчовій, фармацевтичній та інших галузях народного господарства, і які у середньому заміщають 8 кг цукру білого на душу населення, або щонайменше 300 тис. тонн цукру фонду споживання внутрішнього ринку.

У зв'язку зі створенням Митного союзу між Білорусією, Казахстаном та Російською Федерацією необхідно на Урядовому рівні врегулювати питання імпорту та експорту цукру і цукровмісних продуктів в рамках двосторонніх угод про вільну торгівлю з країнами-членами Митного союзу.

СВІТОВИЙ РИНОК

У світі більше 100 країн виробляють цукор з цукрових буряків та цукрової тростини:

- 80% цукру виробляється з цукрової тростини;
- 20% цукру виробляється з цукрових буряків.

Споживання 70% виробленого у світі цукру відбувається в країні походження, решта – реалізується на світових ринках.

Світове споживання цукру зростає близько на 2% щорічно.

Доля України у загальному світовому виробництві цукру в 2009/2010 МР складала 0,8% (рис. 7), у виробництві з цукрового буряку – 4,2%.

На **рисунку 8** наведено дані щодо росту виробництва та споживання цукру в світі за мину-

лий 2009/2010 МР та прогнозні дані на 2010/2011 МР.

Як бачимо з наведених на **рисунку 8** даних, у 2009/2010 МР утворився дефіцит виробництва цукру над його споживанням в обсязі 5 млн. тонн. На стан світового ринку цукру в цей період вплинули ряд факторів. Одним з основних є зниження обсягів виробництва цукру через несприятливі природно-кліматичні умови у країнах-виробниках:

- неврожай цукрової тростини у найбільшій країні-виробнику – Бразилії. Затяжний сезон дощів зумовив зменшення урожаю в країні;

- в Індії, другій по величині країні-виробнику цукру із цукрової тростини і його найбільшому споживачу, навпаки, засу-

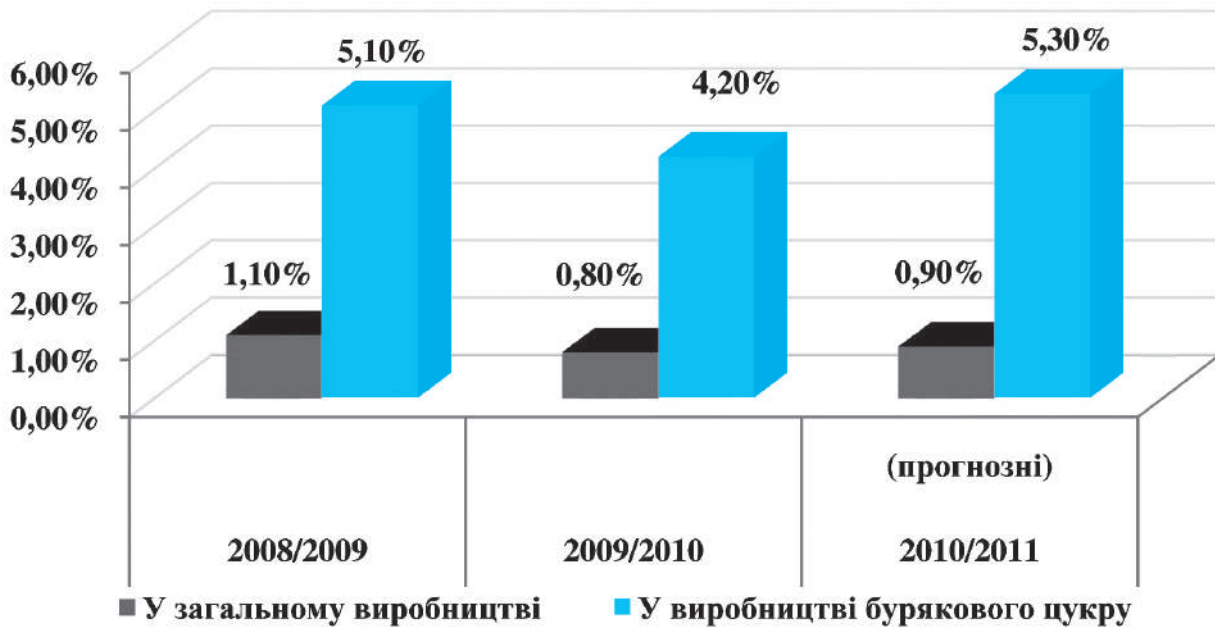

Рис. 7. Динаміка долі України у світовому виробництві цукру у 2008-2011 МР

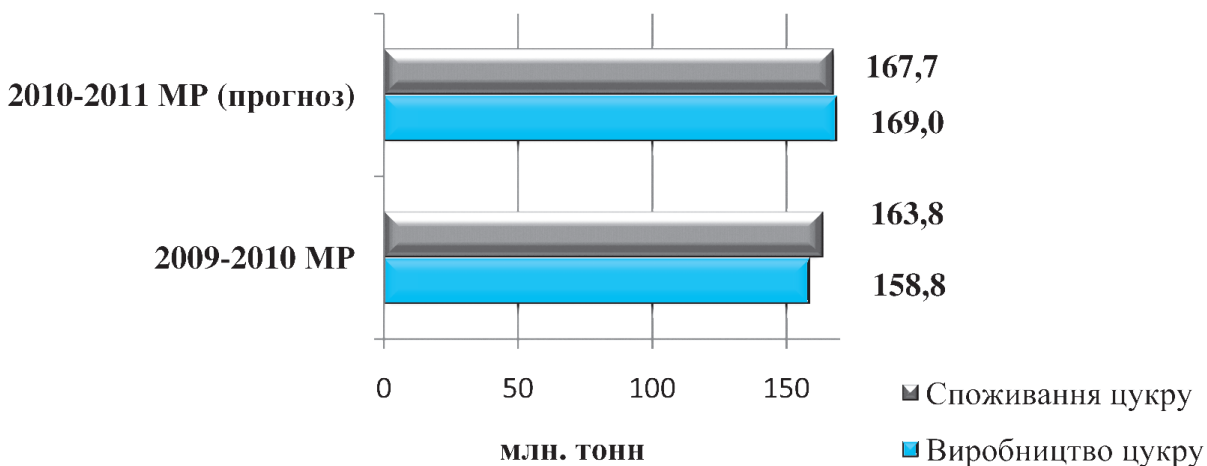
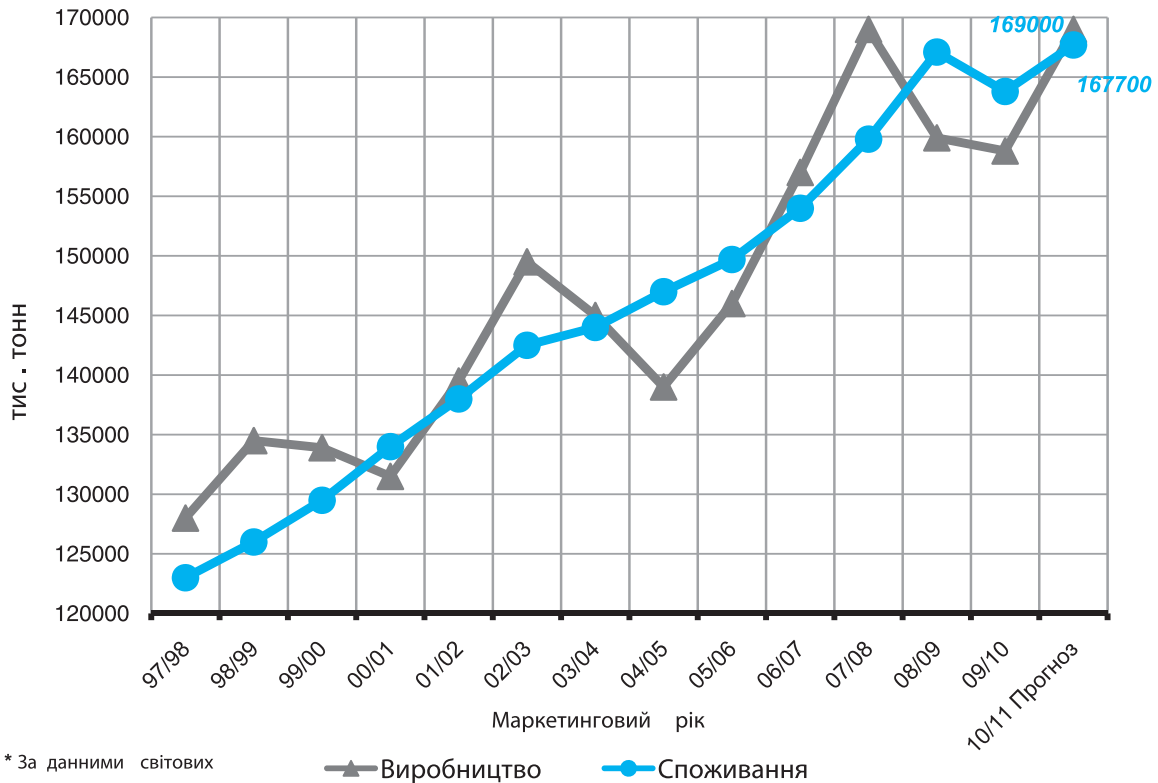

Рис. 8. Виробництво та споживання цукру в світі

* За даними світових

▲ Виробництво ● Споживання

Рис. 9. Світовий баланс цукру в розрізі 1997/1998 – 2010/2011 (прогноз) МР

ха, яка спричинила скорочення урожаю тростини;

- несприятливі природно-кліматичні умови в Мексиці і Таїланді, та засушлива і холодна погода в Китаї.

За прогнозами міжнародних експертів *світове виробництво цукру у 2010/2011 маркетинговому році* очікується в межах **169 млн. тонн**, а *світове споживання цукру* – в **обсязі 167 млн. тонн**. тобто можливе *утворення надлишку виробництва в обсязі 1,3 млн. тонн*. Світовий баланс цукру в розрізі 1997/1998 – 2010/2011 (прогноз) маркетингових років представлено на **рисунку 9**.

Аналітики припускають, що світові ціни на цукор будуть нестабільні, оскільки у деяких регіонах світу, які є основними його виробниками, таких як Індія, Китай та Бразилія, існують високі погодні ризики. Тому ринок цукру залишається залежним від можливих виробничих проблем у зазначених країнах. На зниження цін на цукор у подальшому може впливати розширення площ посівів у відповідь на подорожчання продукції.

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМНИХ ПИТАНЬ ГАЛУЗІ

З метою стабільного розвитку бурякоцукрової галузі, забезпечення внутрішнього ринку цукром власного виробництва і створення експортного потенціалу необхідно вирішити такі проблемні питання:

1. Приймати активну участь у розробці та супроводі законодавчих та нормативно-правових актів у Верховній Раді України та Кабінеті Міністрів України, спрямованих на забезпечення розвитку бурякоцукрової галузі, стабільного функціонування внутрішнього ринку цукру та відновлення його експорту.

2. Сприяти доопрацюванню та прискоренню прийняття Верховною Радою України проекту Закону України «Про внесення змін до закону України «Про державне регулювання виробництва і реалізації цукру».

3. На виконання доручення Президента України В.Ф. Януковича, озвученого під час телепроекту «Розмова з країною» 25 лютого 2011 року, підготувати конкретні пропозиції до програ-

ми розвитку вітчизняного бурякоцукрового комплексу на період 2011-2015 років, у якій передбачити забезпечення внутрішнього ринку виключно вітчизняним буряковим цукром та припинення імпорту цукру, починаючи з 2012 року.

4. Для забезпечення внутрішнього ринку у повному обсязі вітчизняним буряковим цукром та створення експортного ресурсу вживати заходів щодо забезпечення посіву цукрових буряків у 2011 році на площі не меншій, ніж у 570 тис. гектарів, та ініціювати виділення коштів Державного бюджету України у 2011 році і в наступні роки для державної підтримки виробництва цукрових буряків у розмірі 1000–1500 грн. на гектар їх посіву.

5. З метою упередження зростання ціни на цукор на внутрішньому ринку у період 2010/2011 маркетингового року ініціювати прискорення виконання рішення Уряду стосовно порядку розподілу тарифної квоти на ввезення в Україну цукру-сирцю з тростини в 2011 році.

6. Ініціювати прийняття нормативно-правових актів щодо

пільгових цін на природний газ для цукрових заводів у період сезону переробки цукрових буряків урожаю 2011 року.

7. Спільно з виробниками цукру постійно вживати вичерпних заходів щодо виробництва цукру високої якості, яка б відповідала вимогам діючих національних та світових стандартів і забезпечувала конкурентоспроможність на світових ринках.

8. Сприяти здійсненню закупівлі Аграрним фондом до державного продовольчого резерву цукру квоти «А» у його виробників в обсягах, передбачених діючим законодавством України (2011 рік – 372 тис. тонн).

9. Вживати заходів стосовно нормативного врегулювання питання лібералізації умов декларування зміни оптової відпускної ціни на цукор.

10. Продовжити роботу щодо скасування щорічної тарифної квоти СOT на ввезення в Україну цукру-сирцю з тростини.

11. Опрацювати на державному рівні питання правового врегулювання поставок цукру в рамках двосторонніх угод про вільну торгівлю з країнами-членами Митного союзу - Республікою Білорусь, Республікою Казахстан і Російською Федерацією.

12. Продовжити вживати заходи щодо захисту внутрішнього ринку від небажаного надходження цукру білого, цукровмісних продуктів та синтетичних цукрозамінників.

13. Вживати дієві заходи щодо просування вітчизняного цукру на зовнішні ринки та запровадити механізм стимулювання експорту.

14. Запровадити диференційований підхід до формування оптової ціни на цукор у залежності від його якості та кон'юнктури внутрішнього й зовнішнього ринків.

15. Ініціювати продовження практики пільгового кредитування цукрових заводів для поповнення обігових коштів на фінансування витрат на закупівлю цукрових буряків, насіння, добрив, пального та матеріальних ресурсів для підготовки цукрових заводів до сезону виробництва.

16. Сприяти запровадженню державної підтримки в частині розробки виробничих технологій та проведення експериментальних досліджень біологічних видів палива з цукровмісних продуктів на технічній базі цукрових заводів.

17. Ініціювати вирішення на державному рівні відстрочення

сплати ПДВ та запровадження нульової ставки ввізного мита при імпорті в Україну енергозберігаючого та технологічного обладнання, а також сільськогосподарської техніки для бурякоцукрової галузі.

18. Для забезпечення наукового супроводу цукрової галузі вживати заходів щодо стабілізації роботи Державної наукової установи «Український науково-дослідний інститут цукрової промисловості».

19. Правлінню НАЦУ «Укрцукор» разом з Інститутом цукрових буряків з урахуванням факторів потепління та посухи в літній період року у термін до 1 серпня 2011 року розробити рекомендації щодо вирощування цукрових буряків у різних кліматичних умовах країни.

20. Продовжити роботу на державному рівні про поновлення членства України у Міжнародній організації по цукру (МОЦ).

21. Сприяти виділенню коштів державного бюджету для розробки нормативно-технічної документації для цукрової галузі, адаптованої до вимог ЄС та СOT

22. Ініціювати поновлення державної підтримки вирощування та виробництва насіння цукрових буряків вітчизняної селекції.

НОВИНИ

ООН попереджає про загрозу нової глобальної продовольчої кризи

Прискорена інфляція цін на продукти збільшує ризик повернення продовольчої кризи 2007-2008 року в країнах, що розвиваються, вважає генеральний директор Продовольчої та сільськогосподарської організації (FAO) ООН Жак Діуф. «Зростання цін викликає занепокоєння, і ми швидко спустошуємо запаси», - сказав Діуф в інтерв'ю Reuters. «Ми вже давно попереджали, що потрібні зростання продуктивності і інвестицій в сільське господарство», - відмітив він. Лютневий індекс продовольчих цін ООН виріс за 8 місяців до 20-річного максимуму. Минулого місяця виросли ціни на всі групи товарів, за винятком цукру. За словами Діуфа, до початку кризи 2007-2008 рр. світовий ринок зерна був в дуже хорошому стані. У липні минулого року запаси зерна на 100 млн. тонн перевищували рівень 2007 р., але швидке зростання економіки в країнах, що розвиваються, та поступове відновлення промислових держав призвело до скорочень запасів.

Низка країн у Північній Африці та на Середньому і Близькому Сході зробили великі закупівлі зерна, щоб запобігти хвилюванням, частково спровокованим зростанням продовольчих цін, в результаті яких були повалені президенти Тунісу і Єгипту. Південна Корея намагається створити стратегічний запас зерна і планує великі закупівлі кукурудзи та інших культур вслід за іншими країнами Азії, стурбованими високими цінами і безладами. За словами Діуфа, зростання цін на нафту, що досягли у кінці лютого відмітки в 120 дол. США за барель, посилює подорожчання продовольства і може обмежити імпорт продуктів в країнах, що розвиваються.

Джерело: FAO